

Шиліна А.А., Харківський національний університет внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент;
Шалімова Л.В., Харківський національний університет внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ПРАВООХОРОНЦІВ ТА ЮРИСТІВ

Проблема забезпечення якості підготовки фахівців на рівні європейських і міжнародних вимог є однією з найважливіших стратегічних завдань освіти України. Сучасне суспільство вимагає висококомпетентних фахівців, здатних на співпрацю в різних сферах міжкультурної соціальної та професійної взаємодії.

Разом з тим існує протиріччя між вимогами, що ставить сучасне українське суспільство і тим, як повільно

впроваджуються в процес підготовки правоохоронців та юристів інноваційні технології. Гальмування впровадження в практику новітніх технологій відбувається через слабкий контроль за впливом соціально-економічних, організаційних, методичних, кадрових та інших чинників.

Національна доктрина розвитку освіти України, що пройшла експертизу Ради Європи, з необхідністю обґрунтовує нову парадигму освіти [1, с. 72], що дозволяє завдяки використанню інноваційних психолого-педагогічних технологій забезпечити конкурентоспроможність працівників ОВС та фахівців із права не тільки на вітчизняному, але й на європейському ринку праці. При цьому в якості ключової компетентності [2, с. 37]. та свого роду соціальним замовленням суспільства розглядається володіння іноземною мовою.

Пріоритетним напрямом вдосконалення професійних навичок співробітників органів внутрішніх справ є придбання навичок володіння іноземною мовою для реалізації міждержавних програм боротьби зі злочинністю, співпраці представників правоохоронних систем різних країн світу, формування єдиного європейського дослідницького простору.

Комунікативна компетентність правоохоронців та юристів в повсякденній практичній діяльності багато в чому визначатиме міру їхнього професійного успіху. Ці фахівці щодня спілкуються з представниками різних професій, людьми різних вікових категорій, що мають індивідуальні психологічні особливості, займають різне правове становище, тому вони повинні вміти наступне: швидко встановлювати психологічний контакт з незнайомими людьми та розташовувати їх до себе, завоювати їхню довіру; грамотно, послідовно викладати свої думки, будувати діалог; вміти слухати інших людей; чинити психологічний вплив на людей при здійсненні професійної діяльності; долати виникаючі конфліктні ситуації та психологічні бар'єри у спілкуванні. Таким чином, професійне спілкування для співробітників ОВС та юристів - досить не простий процес, що вимагає розвитку певних здібностей співробітника, відпрацювання комунікативних навичок. При

усвідомленні важливості комунікативних навичок, навичок вільного володіння іноземною мовою для успішної професійної діяльності та відповідної цілеспрямованої підготовки, відпрацювання в практичних діях, можна домогтися значних результатів.

Використання в навчанні іноземних мов психологічних технологій, наукові дослідження та напрацювання в безпосередній практиці призвели до формування окремої гілки вітчизняної психології - педагогічної психології навчання іноземним мовам. У практиці освоєння іноземних мов, як і в оволодінні іншими предметними сферами, знайшли своє підтвердження психологічна теорія поетапного формування розумових процесів; теорія установки; концепція відкритого та прихованого способу навчання; теорія єдності свідомості та діяльності; концепція внутрішньої мови, латентної артикуляції та латентної вербалізації; механізми мислення першою і другою мовами, їх виникнення та їх функціонування; зростаючий рівень оволодіння другою мовою: від знань до здібностей - умінь - навичок; закономірності механічної та образної пам'яті; особливості уяви та багато іншого.

Істотно підвищити якість комунікацій іноземною мовою можна засобами соціально-психологічного тренінгу як активної форми навчання, що включає використання різноманітних ділових і рольових ігор [3, с.158].

Рольова гра як технологія навчання використовувалася у вітчизняній та західній педагогічній практиці по-різному. Так, у вітчизняній школі використання рольових ігор відбувається на заключних етапах навчання після ознайомлення з новим лексичним і граматичним матеріалом в рамках певної теми і закріплення його в процесі виконання традиційних завдань та вправ. У ході таких рольових ігор застосовується раніше отриманий на заняттях матеріал і отримується мінімальна кількість нових знань. Основні зусилля у вивченні іноземної мови спрямовані на отримання теоретичної бази, рольова гра

проводиться в кінці, контролюючи по суті рівень закріплення матеріалу та виявляючи слабкі місця.

Принципово інакше розглядають ігрову методiku в зарубіжній педагогіці. Для західних фахівців рольова гра виступає в першу чергу як ефективний засіб навчання, тренінг, в процесі якого освоюється новий матеріал. Тут акцент робиться на саму комунікацію як на джерело знань, а не на теоретичну підготовку, яка передує комунікацію. У країнах ЄС і в Америці, яка є батьківщиною тренінгових технологій, для швидкого освоєння іноземних мов пропонуються різноманітні форми курсів, основним завданням яких є формування комунікативних навичок [4, с. 182], навіть для груп початківців вивчення мови провідною технологією є рольові ігри. Перспективність технологій ігор, на думку американських фахівців, полягає в їх незаперечній перевазі перед традиційними методами. Переваги полягають насамперед у швидкості придбання різних умінь і оволодінні навичками, швидкості освоєння нового матеріалу, що є вагомим аргументом в умовах інформаційного суспільства; у здатності переводити теоретичні поняття в практичний формат; а також надавати учасникам можливість індивідуальної, творчої роботи, особистісної самореалізації.

Велика роль в ефективному використанні тренінгових технологій належить викладачеві, який повинен враховувати індивідуальні особливості студентів, створювати умови, що забезпечують взаємодію, спілкування та співробітництво учасників гри. Розробляючи тренінг, потрібно враховувати логічне поєднання гри з практикою реального спілкування, майбутньою професійною діяльністю. Практика розробки тренінгових програм підготовки фахівців, яка враховує даний аспект і є результатом тісної взаємодії кафедри іноземних мов з іншими кафедрами вузу, істотно підвищує якість засвоєння матеріалу. Учасники тренінгу або дізнаються щось нове про свою майбутню професію, або відновлюють в пам'яті те, що вони дізналися на інших заняттях, одночасно засвоюючи іншомовний навчальний матеріал.

Таким чином, використання інноваційних тренінгових технологій для навчання працівників ОВС є досить перспективним напрямком професійно-психологічної підготовки.

Список використаних джерел

1. Вища освіта і Болонський процес : навч. посіб. / За ред. В.Г.Кременя; автор. кол. : М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубіянюк, І.І. Бабиш. - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2004. - 384 с.
2. Зимняя И.А. Ключевые компетенции новая парадигма результата образования. // Высшее образование сегодня. - 2003. - №5 - С.35-42
3. Милушенко Т.В. Коммуникативный тренинг как средство совершенствования иноязычных устно-речевых умений студентов неязыкового вуза: на материале английского языка. Дис. кандидата педагогических наук. Екатеринбург, 2006. - 238 с.
4. Шейлз Джо. Коммуникативность в обучении иностранным языкам. Страсбург: Совет Европы Пресс, 1995. - 350 с.